

נראדה אור

פרשת קרה תשפ"א

גליון עא שנה ב

באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענו

{ דברות קודש }

עבודה מתוך תענוג ועבודה בביטול גמור

הלב, ורק אחר זמן זוכה להיות עבודתו בביטול הגמור להשם יתברך.

וזהו בקש הקב"ה לברוא העולם במידת הדין, כי מידת הדין נותנת שלא יהא מרוצה לפני הקב"ה עבודה שאינה בשלמות, ובקש הקב"ה כביכול שתהא העבודה בעולם רק באופן שאין באדם הרגש עצמי כלל, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת הרחמים ושיתפה למדת הדין, כלומר הקדים העבודה שעדיין אינה בשלמות שמקבל הקב"ה מהאדם ברוב רחמיו, לעבודה בשלמות שמצד שורת הדין - שתהא תחלת העבודה דייקא מתוך הרגשת אהבה ותענוג, ובאם יזכה יעלה למדרגת העבודה לשמו יתברך בשלמות בחי' בני ציון יגילו במלכם.

הנה איתא בזוה"ק (תיקו"ז ת"ט ס' קד.) שהלויים שורשם ממידת הגבורה והכהנים מחסד, וכמאמר הכתוב (דברים לג, ה) תמיך ואוריך לאיש חסידיך, וקרח שבקש להגדיל את הלויים על הכהנים, היתה כונתו להגביר את הגבורה על החסד, כלומר שתהא העבודה רק באופן שמתבטל היהודי לגמרי להיות כל רצונו להשם לעשות נחת רוח לפניו יתברך בקיום רצונו, ללא שום הרגש מצד הגוף הגשמי, והעבודה בהרגשת אהבה ותענוג תבטל לגמרי, כפי שעלה במחשבה לפניו יתברך לברוא העולם.

ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה כולם קדושים, פירש"י כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה, כי משה ואהרן זיככו גופם לגמרי להיות עבודתו לשמו יתברך ללא שום הרגשת הגוף, כנאמר במשה איש האלקים (דברים לג, א), וכאשר שמעו ישראל דבר ה' בהר סיני היו כולם בדרגה זו שנתבטל גופם לגמרי להשם יתברך, וכין שכולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה, מדוע תנשא על קהל ה', להיות רק אתם בדרגה זו בעבודת ה'.

אמנם משה ואהרן אשר היו שושבינא דמלכא ושושבינא דמטרוניתא (מ"ח ג' נג), והיתה כל עבודתם לקרב ולייחד קוב"ה וישראל, ידעו שאי אפשר שתהא העבודה לכל ישראל באופן זה בלבד, וכדאיתא במשנה (אבות א, יג) הלא אומר הוי מתלמידיו של אהרן וכו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, וכיון שיש לקרב כל יהודי להשם יתברך צריך שתהא העבודה באופן שמרגיש טעם וקרבת אלקים, ומתוך הרגשה זו ימשך לעבודת הבורא, עד אשר יבוא לביטול הגמור להשם יתברך, אבל קודם שזיכך עצמו לגמרי אדרבה עבודתו לזכך אהבת הגוף ותשוקותיו, ולהפסס לאהבת ה' ותשוקה לתורה ומצוות, כמאמר רז"ל (ב"ר ס"ט, א) עה"פ (תהלים סג, ב) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, כשם שנפשי צמאה לך כך רמ"ח אברים שבי צמאים לך.

המשך ממעמד ד <<<

{ שניני אור }

אחת הפנינים באמרות קדשו של כ"ק אדמו"ר הצעיר זי"ע (שכולנו מצפים להופעתם לאור במהרה), הם דבריו הנפלאים בגודל מעלת עבודת ה' בשמחה: עלינו ללמוד מהשמש והירח אשר עושים רצונו יתברך בשמחה - ששים ושמחים לעשות רצון קונם, מה שמאירים הם לכל העולם הוא מתוך שמחתם בעשיית רצון ה'.

שאל השואל: הלא אין לשמש ולירח יצה"ר ולכן שמחים הם, ענה לו מרן: אדרבה מוזאת תבין שאכן חסרון השמחה הוא אך מחמת היצה"ר, ולא מכל סיבה אחרת בה אנו תולים זאת, א"כ ודאי עלינו להתגבר נגד היצר ולשמוח בעבודתנו, ע"כ דבריו המאירים.

תוספת נאה לדברים מוצאים אנו בדברות קדשו של אדמו"ר שליט"א המובאים בגליון זה, אדמו"ר שליט"א מבאר כי שני סוגי שמחה קיימים בעבודת ה', כאשר מרגיש האדם שממלא הוא תפקידו בעולם - מתעלה בעבודתו בתורה ובתפלה מתוך חיות ותענוג, מטבע הדברים באה בלבו שמחה, אכן גדולה וחשוב היא שמחה זו.

אך קיימת גם דרגת שמחה גדולה מזו - כאשר האדם אינו עוסק בענינים אליהם הוא מתחבר - כאשר נאלץ הוא להפרד לזמן מה מסדרי העבודה האהובים עליו ולעסוק בקיום רצונו יתברך בענינים אחרים אשר הקרה לפניו הבורא, ובכל זאת נכרת עליו השמחה.

כאשר אין את הרגשת הסיפוק, ואף הרגשת התענוג המוכרת אינה נלוית למעשים בהם אני עוסק, ועל אף זאת שמח הנני לגרום נחת רוח לפני השם יתברך שאמר ונעשה רצונו שמחה שכזו אכן חידוש היא.

שמחה שכזו מוצאים אצל השמש והירח - מבאר אדמו"ר שליט"א כך אמורים בתפלת שחרית לשבת: טובים מאורות שברא אלקינו...

שמחים בצאתם ושישים בבואם - בצאתם להאיר לעולם שמחים הם במילוי תפקיד כה גדול ומשמעותי.

אך גם בבואם - בשבועם ממילוי תפקידם ששים הם, אם זהו עתה רצונו יתברך לתת מקום לחשכת הלילה נקים זאת בשמחה ובששון, למרות שאיננו מרגישים בכך את הרגשת הסיפוק המשכרת.

אורם הגדול של השמש והירח הוא מגודל שמחתם בעשיית רצונו יתברך - האיר מרן אדמו"ר הצעיר, אך לשמוח במילוי תפקיד מלא סיפוק ותענוג אין די - מוסיף מרן אדמו"ר שליט"א, שמחה טהורה בקיום רצונו יתברך היא תכלית עבודתנו - ולואי ונזכה...

ויקח קרח בן יצהר וגו', ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשא על קהל ה'. (במדבר טו, א, ג)

ברש"י כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה.

איתא בכתבי הארז"ל (ספר הגלגולים פמ"ט) שלעתיד לבוא יהא קרח כהן גדול, ונרמז בכתוב (תהלים צג, ג) צדיק כתרם יפרח ס"ת קרה.

איתא בחז"ל (ב"ר יב, טו) מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין ראה שאין העולם מתקיים הקדים מידת הרחמים ושיתפה למידת הדין, לכך מתחלה נאמר (בראשית א, א) בראשית ברא אלקים וגו', ואח"כ נאמר (שם ב, ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים.

ביאור הענין דאיתא בפלא יועץ (ל"ג בעומר) שיש שני מדרגות בעבודת הבורא, האחד בעת שמרגיש היהודי טעם ותענוג בתורה בתפלה ובקיום המצוות, כמאמר הכתוב (תהלים עג, כח) ואני קרבת אלקים לי טוב, ומקיים בזה ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, ומרגיש בכל ענין בעבודתו שהוא חלק מנפשו ונותן בו חיות.

אמנם דרגה זו עדיין אינה תכלית העבודה, כי סוף סוף יש בהרגשה זו מציאות מצד מדות האדם אשר יש בו חלק חומרי, וכדאיתא בפרי הארץ (פר' ויקה"פ) לשון נורא על האדם אשר עדיין מרגיש הרגשת לבבו בעת עבודתו, ותכלית העבודה שיבוא לביטול גמור להשם יתברך, למצב אשר כבר אינו מרגיש כלל הרגש השייך להרגשות הגוף.

אמנם אנחנו ולואי שנעמוד לכל הפחות בדרגה זו בעבודתנו, לעסוק בעניני העבודה מתוך חיבור על ידי הרגשת אהבה ותענוג, אבל עדיין אין זה תכלית העבודה.

כמבואר שם בפלא יועץ שבעת שעדיין מרגיש האדם בעבודתו אהבה ויראה השייכים לגוף הגשמי, יכול לבוא על ידי זה לאהבה גשמית ח"ו, כי סוף סוף הרגש זה יש בו שייכות למציאותו הגשמית, ואף שוודאי א"א שירגיש בלבו אהבת ה' ומצוותיו רק בערך התרחקותו מאהבת עוה"ז, מ"מ כיון שהרגש זה שייך גם לגוף הגשמי, יכול ח"ו ליפול ממדרגתו, ולהתערור מתוך אהבה זו לאהבה זרה ח"ו.

אכן תכלית העבודה היא שתהא בביטול הרצון לגמרי להשם יתברך, וכמאמר הכתוב (תהלים קמ"ב, ב) ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם, שכל מציאותם בטילה ואין להם אלא רצון לעשות נחת רוח להשם יתברך.

אמנם אף שזהו תכלית העבודה, ודאי א"א שתהא העבודה באופן זה בלבד, מחמת שלא כל אדם זוכה למדרגה זו להיות כל עבודתו לשמו יתברך ללא שום הרגש עצמי, ואך צדיקים מועטים שייכים לבחי' זו בשלמות, ועוד שאף הצדיק הזוכה לבוא למדרגה זו, תחילת עבודתו הוא באופן שמרגיש חיבור וחיות בקיום המצוה מצד הרגש

הרה"ק רבי אברהם – המגיד מטריסק זי"ע

ב תמוז תרמ"ט

לרגל יומא דהילולא רבא של הרה"ק ר' אברהם – המגיד מטריסק ובנו הרה"ק ר' מרדכי מקאזמיר יבוא בן אצל אביו ונעסוק בייעה מיוחדת בעבודתו וסיפורים על אב ובנו שהלכו שניהם יחדיו בתומת ישרים, עיקר מאמרנו נסוב על הרה"ק מקאזמיר ובתוכו יבואו הדברים אשר אמר אביו עליו ואשר היה רבינו עד אצל אביו הק' מטריסק.

המכירים אתם את ר' מרדכי? תדעו שאין אתם מכירים אותו כלל! כן התבטא הרה"ק ר' יצחק מסקווירא להרה"ק משינאווא על רבינו, היה זה כשנסע הרה"ק משינאווא להכיר את צדיקי בית טשערנאביל, הרה"ק לא רצה שיכירוהו ולא גלה את זהותו. בתחילה היה בטאלנא ואכן לא הכירוהו עד שהורה הרה"ק ר' דוד מטאלנא להעלותו לתורה וכשנשאל לשמו הוכרח לומר "חזקאל שרגא בן מורה מורנו ר' חיים", ומיד הבינו כולם מיהו אורח נשגב זה, אח"כ נסע לסקווירא ונכנס לאכסניה כשגם כאן אינו מגלה את זהותו, אבל הרה"ק מסקווירא שלח את משמשו לאכסניה וציווה עליו שיזמין את האורח לसेעוד על שולחנו בשבת וגם כאן הבין הרה"ק משינאווא שלא יוכל להסתיר עצמו, והלך להקביל פני הרה"ק ר' דוד, לכשנשאל מהיכן מגיע הוא וענה שטאלנא הגיע, שאלו הרה"ק מסקווירא מדוע לא היה אצל אחיו המגיד הק' מטריסק שקרובה יותר לפולין – מקום מגוריו.

השיב הרה"ק משינאווא שבן המגיד מטריסק – רבינו מרדכי היה פעם אצל אביו בצאנז וכיון שראה את כח הבן אינו צריך לראות את כח האב, השיב לו רבי דוד המכירים אתם את רבי מרדכי? תדעו שאין אתם מכירים אותו! כי קדושת אבריו היתה לחידוש אף בימי התנאים והאמוראים!...

על כן כשעוסקים אנו בתולדות חייהם של האי קדושים ושרפים, הרי מבטנו הדל אינו יכול להשיג אלא את הניבט בין החכמים מה אור הגדול שהבהיק בעולמנו, מי יתן ובעוסקנו במעשיהם של צדיקים נזכה לאור באורם הבהיר וצדקתם תצהיר את חשכת עקבתא דמשיחא.

כי גדול מרדכי בבית המלך

החל מיום הסתלקות הרה"ק ר' מרדכי – המגיד מטשערנאביל בכ' אייר תקצ"ז, עמל בנו הרה"ק ר' אברהם – המגיד מטריסק בעבודתו וביחודי להמשיך את נשמתו הק' של אביו שוב בעולם הזה על ידו, ואכן בשנת ת"ר נולד לרבי אברהם בן ויקרא שמו בישראל כשם אביו הק' – מרדכי, ביום הברית לבש בגדי שבת כדרך שנהגו צדיקי מדינת פולין ללכת, בגדים שונים מעט מכפי הרגלו תמיד, לכשנשאל על כך השיב כי הך הנוגלד יהיה בעוה"שית צדיק מפורסם במדינת פולין.

פעם אחת בחג הסוכות נכנס המגיד מטריסק לסוכתו וראה את ילדו הקט משוחח עם רעיו הילדים בני גילו אמר לו המגיד 'בני יקירי! עבודה גדולה היתה לי להמשיך אליך את נשמת אבי הק' ואתה משיח דברים בטלים בסוכה?! המדבר דברים בטלים דומה לכלי חרס וכלי חרס צריך להוציא מן הסוכה, בשמוע זאת הילד הקט החל בוכה ללא הפוגות, נענה המגיד ואמר דכלי חרס שבירתן היא סהרתן ובלב נשבר שיש לך עתה כבר סהרת עצמך.

אש אובלחא היה

סיפור רבינו כי כשהיה כבר שית היו חסידים בבית אביו הק' במוצ"ש ורצו לאכול מלוה מלכה בצוותא חדא אבל לא היה בידם מאכלים הראויים לסעודת דוד מלכא משיחא, כשראה רבינו זאת לקח אותם למרתף אשר שם היו מאכלים טובים שנשתיירו משבת, לקחו החסידים המאכלים לבית המדרש וערכו שם שולחן כסעודת שלמה בשעתו כשהילד עומד עליהם בשמחה יתירה.

ובנו הרה"ק רבי מרדכי מקאזמיר זי"ע

ח תמוז תרע"ו

כי רואה הוא שבנו יהיה המלך האחרון במלכות רוסיה, (אכן הצאר ניקולאי היה האחרון במלכי רוסיה, אמנם לאחמ"כ השתלטו הבולשוויקים הרשעים על רוסיה) וא"כ נחוץ לזרז לעלות על כסאו וכך תסתיים מלכות הרשעה ואכן הסכים עמו הרה"ק משינאווא.

היה זה מספר ימים קודם ר"ה ורבינו הולך ברחוב בדרך ישרה כשהוא נשען על משמשו, והנה לפתע ללא כל הסבר נפל רבינו וידו נשברה באופן קשה, ולא הבינו הרופאים היאך נשברת היד באופן כ"כ קשה מדרך ישרה, ואמר רבינו ואלמלא היה אביו הק' מעולם העליון לסעדו לא היה יכול לו ולא היה מוציא שנתו ח"ו.

בשנת תרמ"ה יצא עליו גזירה ממשלת רוסיה הרשעה, עד כי היה צריך לעזוב את בית אביו. בעת פרידתו מאביו בכה מאוד, ואמר לו אביו שאין לו לדאוג כי בכל מקום אשר יגיע ירצו לקראתו ויחדו מפניו, ואף אם יהיה ביער, ירצו לקראתו עצי היער. ואכן במשך כל שנותיו התקבל בכל מקום בחדרת קודש.

מרדכי בשער המלך

בהגיעו לפרקו נשא את הרבנית חנה בת הרה"ק ר' אשר – בן הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין, העידה הרבנית כי אמר לה זקנה הק' מקארלין כי לולי היה בוש מהחסידים היה נוסע על ר"ה לטריסק – לא אל חותנך המגיד מטריסק אלא להיות בצוותא חדא עם בעלך הק' בתקיעות!

לאחר נישואיו קבע עמו חותנו – זקנו הק' מקארלין שייער קודם עלות השחר, השכים רבינו ובא לחדרו הק' של ה'בית אהרן', באותה שעה התהלך ה'בית אהרן' בחדרו הק' אנה ואנה בהתלהבות עצומה זמן רב ולא פנה כלל אל נכדו, לאחמ"כ פנה אליו ואמר לו בל"א 'גיי עגינדי עדייט' – לך שלום זה עתה היה אצלי זקיןך הק' מטשערנאביל זי"ע ואמר לי שלא להתערב כלל בהנהגתך וסדר לימודיך.

רבינו לא זכה לבנים משלו, ובקשה הרבנית פעמים רבות מחותנה – המגיד הק' מטריסק שיעתיר בעדם שיזכו לזש"ק, באחת משמחות הנישואין בחצה"ק אמר לה חותנה, כעת מגיעים האבות הק' אל החופה, תדחק גם הוא אל החופה ותחלה בעד הנפש, ותעש כאשר צווה עליה זקנה הק', לכשעבר זמן רב ועדיין לא נושעה, נכנסה לא חותנה בבכי מר עליה ועל זרעה, יוען לה חותנה 'אם ברצונה של בלך היה להפקד בזש"ק היה נפקד, אבל את מה לך לבנים הלא בני הק' טוב לך מעשרה בנים'.

מכל דורו בן להבונן

עם הסתלקות אביו הק' התיישב בעיר וואלדעווקא כשרוב תלמידי וחסידיו אביו הק' מקבלים אותו לראש ומנהיג, שם החלו מעיינותיו לנבוע כשאלפים משחרים לפתחו, אבל כדרכו של שטן... בכל מקום שרואה הוא התעוררות לקדושה מתעורר הוא להחליש, ויצא מאת המלכות עלילה על רבינו ויצא דינו להשלח לגלות למקום אשר אין בני אדם מצויים שם, הדבר נודע בבית רבינו ומיד ברחו למדינת גאליציע והתיישבו בעיר 'אראל' למשך זמן. אחר כך ישב שבע שנים בעיר דאמבראווע, עד שאחר השתדלות רבה ביטלו את הגזירה וחזר אז לפולין לשמחת אלפי החסידים שחפצו להיות במחיצתו. מתחילה ישב אז בעיר פאקשיוניצא ואח"כ קבע את מגוריו בעיר קוזמיר שעל שמה נקרא 'רבי מקוזמיר'. בשנת תרס"ה עבר לעיר לובלין, ובתחילת מלחמת העולם הראשונה התגורר משך זמן בעיר חמלניק ואח"כ בעיר חלם, ובשנת תרע"ז קבע את מגוריו בעיר קיעלץ עד להסתלקותו ביום ח' תמוז שנת תרע"ז.

אמו, הרבנית הצדקנית ריקעל – בת הרה"ק מקאולא בן הקדוש מנעשכ"ז זי"ע היתה בטבע מעט קמצנית ולכשראתה הסעודה הגדולה והבינה יד מי ב'מעל' הקפידה עליו ואמרה לו שאינו יכול לבוא אל הבית לישון על מיטתו, נכנס הילד הקט אל חדר אביו ודמעתו על לחיו, לכששאלו אביו על בכיו סיפר לו כי בשל הראותו לחסידים את מקום המאכלים נענש ע"י אמו שלא יוכל לישון הלילה בבית, אמר לו אביו הק' כי ישן על הספה הקבועה בחדרו.

באמצע הלילה התעורר רבינו והנה אור גדול בבית, אף ריח עשן הריח וקול אנחה שמע ואביו הק' יושב כל יד השולחן ופניו חירות כסיד וישתומם הנער וישאל לאביו על אודות המראה הגדול אשר רואה, ויאמר לו מלאך האלקים שוב אל מיטתך ואספר לך אח"כ מה זאת, ויעטוף המגיד הק' את בנו בשמיכתו בכדי שלא יראה את המראות, למחרת ביום ראשון שאל את אביו על אודות המראה ויען לו כי אין בכוחו לספר לו כעת, המתין רבינו ליום שני ושוב שאל את אביו על אודות המראה.

ויספר לו המגיד הק' שאמו הצדקת – בת רבינו הגדול והקדוש מוהר"א הגדול מקארלין מעולם העליון היתה אצלו, כי כשעלתה לעולם העליון פסקו לה מיד גן עדן ובא מלאך רע והזכיר כי עברה פעם על מלאכת מחמר בשבת, ומעשה שהיה כך היה. פעם בערב שבת עברה שיירה גדולה של עגלות כבודות טעונות סחורה דרך טשערנאביל העיר, הרחוב העובר לפני ביתו של המגיד מטשערנאביל היתה מלאה בבוץ ורפש ע"כ נתקעו הסוסים בתוך הבוץ, השבת כבר נטתה לפרוש כנפיה על היקום והעגלות עדיין תקועות בבוץ, השאירו בעלי העגלות את כל הכבודה תקועה בתוך הבוץ ונכנסו לבית המגיד לשבות, בליל שבת כשחזרה הרבנית מתפילת ערבית והיא מעוטרת בתכשיטים ואבנים יקרות שנתנו ברך טוב, מברק זה נרתעו הסוסים וחלצו עצמם מן הבוץ, ויען שהיה בידיה פגם קל שבקלים של מחמר לפי מדרגתה הרמה, נתנו לה מן השמים לבחור אחת משני ברירות או לרדת שוב לעוה"ז או להיכנס לגיהנם למשך שעה.

אמרה הרבנית שתלך לשאול את פי בנה הקדוש מטריסק והיתה אצלו בבית, יעץ לה בנה הק' שתברור לה גיהנם אבל באופן שיהיה הגיהנם כאן בבית המגיד הק', והסכימו ע"י מן שמאי. האור הגדול והעשן שראית – הפטיר המגיד הק' לבנו הקט היה מן הגיהנם שהורידו לבית כאן, כל זה היה כאמור כשהיה רבינו מרדכי ילד רך כבן שבע...

בהיות רבינו כבן ח' שנים היה פעם עם אביו ברית מילה כשאביו משמש כסנדק, בעת הברית ראה רבינו שעל יד אביו יושב איש זקן, שאל הנער את אביו מי הוא האיש ויען אביו כי אליהו הנביא זל"ט הוא זה וצוה לו לקחת כסא ולהתיישב על יד אליהו.

היה נאמן ביתו של אביו הק' ובכל ענייני הכלל והפרט סמך עליו שיעשה כטוב בעיניו בשמו, ביטוי לכך ניתן לראות בהסכמה על הספה"ק 'דברי שלום' הנדפס בראש הספר: א"ה כאשר יצא הספר דברי שלום מבית הדפוס אקבל אני אותו [וגם אאמור"י יקבל ספר אחד] ובא על החתום 'מרדכי' אאמור"ר הרה"ק מטריסק שליט"א.

הלא משנאיך ד' אשנא

מערכה כבירה טמירה ונעלמת ניהלו הרה"ק מטריסק ובנו הק' מקאזמיר במלכות רוסיה ומלכיה, באחת הפעמים שפקד הרה"ק משינאווא את פני קדשו של רבינו בקאזמיר, אמר לו רבינו כי יש להשקיע כוחות רבים בהכנעת ומיתת הצאר 'אלכסנדר השלישי', שאלו הרה"ק משינאווא מאן יימר שבנו הבא אחריו יהיה טוב יותר?! נענה רבינו ואמר

הולך ואור

עיונים והרחבות באורו של "ק מרן אדמו"ר שליט"א

אם תעירו ואם תעוררו את האהבה

דברות הקודש המובאים במאמר זה הם ממה שעלו ברעיונו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בעידן דרעוא דרעוין בשב"ק שעל"ט. משמעות מיוחדת יש לדברות קודש אלו שכן לא נאמרו הם בשער בת רבים, אלא היו בבחינת 'מליבא לפומא לא גליא' כשבעת השמחה המרוממת שעל"ט בשבת פרשת שלח, לא מסר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את דברותיו ברבים, רק בסוף עריכת השולחן הטהור רעוד"ר שלח לקרא להרה"ח ר' צבי טייכנר שליט"א – מסופרי המלך רבות בשנים, וקרא באזניו את כל דברי התורה הזאת, זכות מיוחדת היא לנו להיות האכסניה לדיבורי קודש אלו ולהביאים בפני אנ"ש הצמאים לדבר ד'.

בדבר ד' יתפרסמו דיבורי הקודש המלאים במועדם ובמקומם, הבאנו עתה את עיקרי ו'נשמת' הדברים, בסוגיא זו ניתן להרחיב ולהעמיק ביותר, השתדלנו לקצר ככל האפשר וכן לחכם ויחכם עוד.

אכן, לא קל הוא לעזוב ימים מרוממים שכאלה, לא קל לשוב אל המלאכה הפשוטה ואל עמל הכפיים, אך אלו הם הדברים שנתרים לנו, הן הן הדברים הנקנים ביגיעה! אך על מנת שלא יארו הדברים כמילים בעלמא, פילס לנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דרך כיצד ניתן אכן לאצור ולשמור בנפשנו ונשמותינו את רגשי ההתרוממות שמעניק לנו הבורא ית"ש בכל עת, אם בזמן שמחה או בזמנים מרוממים אחרים.

טבע האדם הוא, שמודד כל דבר לפי כלי הנפש שזכה להם, האיש אשר כלי נפשו מרוממים וזכים וזכה ומרגיש בכל מצוה ומצוה קרבת ודבקות אלקים עד שכל נפשו ורוחו הומה לבו, ככל שאבריו ומחשבתו של האדם מוזככים פחות – צריך הוא לעמול יותר על הרגש רוחני שיתקיים.

כל זאת באם האדם הוא מציאות בפני עצמו, אך אם זוכה האדם ושפל ועניו הוא אזי ההארה שמקבל אינו לפי כלי גופו, כל מציאות עצמו אינו מעקבת כלל, על כן ההארה שמקבל – ג"כ אינו לפי מידה.

הענוה יש בכוחה לרומם את כלי נפשו, להעלות את מוחו וליבו למדרגות למעלה מרמ"ח ושס"ה, ולדבק נפשו ביוצרה בקשר איתן בל ינתק.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ביאר ענין זה עפ"י דברי מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע:

טובה הארץ מאד מאד, ביאר מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע כי ארץ הקודש מסוגלת לענוה שיהושע וכלב אמרו 'טובה הארץ מאד מאד' ובמשנה כאבות שנינו 'מאד מאד' הוי שפל רוח' דעל ידי הכינות הארץ ניתן לזכות לשפלות הרוח.

ארץ ישראל, אדמת הקודש ביכולתה להעלות ולהגביה את כלי נפשו למדרגות נשגבות, מדרגות אשר אף האדם עצמו אינו מאמין כי בכוח השיג, ארץ אשר עיני ד' אלקים בה, ארץ אשר בקל ניתן להרגיש בה אחדות הגמור של הבורא ית"ש, ארץ אשר על אף שצריך לחרוש וזרוע בעבודת כפיים בכדי להתיישב בה, מ"מ 'אמונה זה זרעים שמאמין בחי העולמים וזרוע'.

זכות מיוחדת יש לה לארץ שזכתה לטוהר נפלא זה, שכן 'למטר השמים תשתה מים' – ארץ ישראל אין לה קיום גשמי בזכות עצמה, אין בה מי תהום או נהר גדול המשמשים לקיום הדרים עליה, אלא קיומה הוא רק ברצון הבורא ית"ש על כן מרגשת עצמה כאין ומכירה בשפע הבורא ית"ש עליה בכל עת ורגע, זאת יופיה של ארץ חמדה! נמיכות קומה וענוות חן.

תיקון ז' מלכים קדמאין

בעומק עבודת הענוה והשפלות ביאר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בהקדם דברי האר"י ז"ל והרה"ק מקאזניץ בסוד

שבעה מלכים קדמאין שהיו קודם בריאת העולם, והנוגע לעבודת כל איש ואיש.

גילה האר"י ז"ל שהפסקים בסוף פ' וישלח (לה, לא) ואלה המלכים וכו' מורים על סוד ז' מלכים קדמאין דמיתו, ובעבודת ישראל (וישלח) כתב בשם מרן המגיד זי"ע שהתיקון לכך הוא ע"י שם מ"ה שהוא המלך השמיני המורה על עולם התיקון, כי ז' מלכים קדמאין היה מלכותם באופן שכל אחד אמר על עצמו 'אנא אמלך', ע"כ היה כהם בחינת מיתה, והתיקון לכך הוא ע"י שם מ"ה שיודע ומכיר האדם שאינו שום מציאות עצמית אלא הוא חלק ממציאות הבורא בעולם.

הסוד הנורא, סוד הבריאה, סיבת הסיבות שבתו בנו הבורא ית"ש הוא הכח שטבעו בנו אבותינו הק', כח הביטול הגמור למציאותו ית"ש, זה כל האדם! הקב"ה משיפע כל העת את שפעו בעולם הזה על ידי שבעה המידות הידועים לכל, כשכל אחד מהמידות בעצם 'מולך' על תחומו הוא, ננקוט כמשל את מידת ה'תפארת' – על ידי מידת התפארת מפארים אנו את הבורא ית"ש בצד הקדושה, על ידה עוסקים אנו בתורה הק' שאף היא שורשה ממידת התפארת, ועל ידה מפארים אנו את עצמנו ברדיפה אחר כבוד המדומה וכדו' בצד שכנגד.

מבאר האר"י הקדוש כי מידות אלו מצד עצמם הרי אינם כלום אלא הם רק חלק ממציאות הבורא ושפעו, אבל הם 'הרגישו' כביכול שהם הם הראויים למלוך ואין בלתם, אם נמשך במשל שהבאנו על מדת התפארת הרי שמידת התפארת חשה שרק על ידי עבודתה ודרכה היא נעשה נחת רוח ליוצרה, על כן מידת התפארת צריכה למלוך בזכות עצמה בכל העולמות. כך היה עם מידת התפארת וכך עם כל מידה ומידה קודם בריאת העולם.

ולא היא, אלא כל מידה ומידה יש לה את מקומה ומשימתה להאיר על ידה את אור ה' בעולם, ובעקבות שהמידות רצו כל אחד למלוך בעצמה על כל העולמות ולא 'יהיה מקום' כביכול לאחיותיהם המידות האחרות, לא יכול היה העולם להתקיים והוצרך הבורא להחריבה ולבנותה מחדש באופן שישנו המידות שלכל אחת יש את תפקידה ואין שני מלכים משמשים בכתר אחד.

טעם הדבר שעשה הבורא כך, נתבאר ע"י הצדיקים שהכנה היא לדורות שעל אף שכל אחד ואחד לפי שורש נפשו מרגיש שעבודת הבורא עליה להיות באופן כזה או אחר, מ"מ עליו להבין כי מי שבראו עם תכונת נפש זו, ברא את רעהו עם תכונת נפש אחרת, ותפקידו בעולם שונה הוא ממנו, ויש לו לאדם לעמול על מנת שרעהו יוכל אף הוא לעבוד הש"ת לפי דרכו.

כן הדבר באדם עצמו שלעיתים חווה הוא עליות וירידות בעבודתו, ואינו חפץ בכח בחושבו שהוא אינו ראוי ליפול עד למקום זה, אבל אין האמת כן כי ד' מוריד שאול ויעל, הוא הוא הנותן לך כח לעשות חיל, והוא אשר עלה ברצונו כעת לענותך ולנסותך ואל לך לשים אל ליבך על כל השובב רק לעבוד את ד' יתברך בלבב שלם ובתומת ישרים.

הארת שם מ"ה

עבודה זו היא העבודה המאירה משם מ"ה, כאשר מרומו באותיותיה לאות שאלה ותמיהה על עצם היות אור הויה מאיר בקרבה, ואלו הם כוונת דברי רבינו המגיד באומרו שם מ"ה הוא התיקון לז' מלכים דמתו.

ובזה ממשך המגיד הקדוש מקאזניץ ומבאר מאמר חז"ל במסכת שבועות (לה:) כל הנטפל לשם מלפניו נמחק מלאחריו אינו נמחק, ונביא בזאת את לשון קדשו.

פ' הנם שאדם עובר ה' ונטפל להשם. אבל מלפניו, כלומר שנדמה לו שהולך לפני הש"ת ואינו צריך לעזר הבורא, כי הוא עובר ה' ולומד תורה בכח עצמותו, או הרי זה נמחק מסטרא דקדושה ואין בו ממש כי הוא

חלפו עברו ימי השמחה הנעלים, החל משבת העליה לתורה, הפארשפול, יום החופה ומעמד הקבלת פנים המרומם, שעת החופה המקודשת, ריקודי השמחה העצומים, ועל כולנה - מעמד המצווה טאנ' המרטיט כל נימי הלב, ובסיוסם - השבע ברכות והשבת שלאחריה, בהם זכינו כולנו - שושביני השמחה לרגעי התעלות וקרבת אלקים באופן נעלה ביותר. אך מה הלאה?! חזרנו לשגרה האפורה, שוב קשה לנו ללמוד ולהתפלל, לפתע מתעוררים בליבי המחשבות האכן 'זה דודי וזה רעי'!...

ממאין תכירין. אבל הנטפל לשם מאחריו, ופ' בו חז"ל כגון כיניו אלקינו אלקיכם, רמזו מי שעובד הש"ת ונדמה לו שאין עושה כלום, רק הש"ת ההולך לפניו הוא מנהיגו ונותן בו דעה והשכל ללכת מישירים, והוא רק הולך אחריו. הרי זה אינו נמחק, שכבר קדשו השם, כי הקב"ה מקדשו בכל פעם יותר ויותר על ידי הכנעה וענוה.

אם גדול אתה בעיניך וחושב בליבך שמכוחך זכית לכל ההשגות, הרי אין לכך קיום, אבל אם קטן בעיניך אתה, אם משיג הנך כי מידו הכל ומידך ניתנו לו, הרי תתעלה יותר ויותר עד לאין ערך וישעור.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבאר את הדברים ביתר עומק:

החש בעצמו כי מה שהשיג הוא בזכות עצמו ומעשיו הטובים, הרי אין יכול להשיג יותר כי כבר השיג לפי ערך מעשיו, בפרט אם ההשגה שזכה לה הוא בעת התרוממות נפשו כהתך וישיביניו ביום החופה או כשאר ימים טובים, אזי אינו סוכר שיוכל להשיג יותר ואכן מגבל ההשגה לפי כלי מידתו. אך אם מאמין ומכיר בעצמו באמונה שלמה כי לא בזכותו ולא מחמת מעשיו הטובים זכה לכך, הרי נתנים לו מן השמים דרגה נעלית יותר.

אדרבא! ככל שהאדם יחזיק בעצמו שאינו ראוי להשגה זו, הרי גופו לא יהיה מוגבל אל תוך כלי ומידה, אלא ככל שהבורא ישיפע, יקבל הוא.

ככל שיביץ וישכיל שההשגות אינם שלו אלא רק חסד הבורא ית"ש, יוכל לקנות בליבו קנין נצח והתגשמותו ונסיגותיו לא יעשו מויצה בינו לבין אורו ית"ש. קח נא נקודה זו ואמץ אל ליבך! אם בעת כזאת או לכל זמנים אחרים הבאים לקראתנו שלום.

כן הדבר גם בהתגברות על כוחות הרע. באם ידע שההתגברות אינו מכוחו ובזכות מעשיו אלא חסדים ורחמים, אזי יגביר בעצמו את כח הטוב בהיות שגופו הגשמי לא יעכב את גילוי זיו הנשמה, ומאליה תתבטל הנסיגה.

ובזה ימתקו ויאורו באור חדש דברי איתן אדוננו מלעכוויטש זי"ע:

טובה הארץ מאד מאד, מא"ד נימטריא מ"ה וביאורו הוא דע"י ארץ ישראל ניתן להשיג את הארת שם מ"ה, הארת הביטול למציאות הבורא, וע"י כך יזכה ל'מאד מאד' הוי שפל רוח - עיקר הארת שם מ"ה היא הענוה, והיא השער והפתח לעולם התיקון שע"י הביטול יכול האדם להוסיף ולהגביר קדושה על קדושתו, ולתקן את כל פגמי נפשו.

כפי המבואר, ארץ ישראל אין כוונתה דווקא אדמת הארץ – למרות שקדושתה שגבה היא עד מאד, המכוון בארץ ישראל היא עבודת השפלות של ארץ ישראל, מהות הביטול של ארץ שבעה עממין למציאות הבורא, אמנם כל אחד ואחד בכל מקום שהוא יכול לעמול ולקנות בנפשו קנין זה.

ובהיות שנתן לנו הבורא כח וסגולה זו, שומה עלינו לעמול ולהתבונן בזה! ועל ידי זה נוכל אכן לקנות בנפשנו קנייני נצח מכל התעוררות והתעוררות.

ביאור נפלא בדרך העבודה במחלוקת קרח

ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי, המעט מכם כי הבדיל ה' אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו וגו', ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהונה, לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה' ואהרן מה הוא כי תלינו עליו (טו, ח - א')

צריך ביאור שמתחילה מוכיח אותם משה רבנו על שמבקשים גם כהונה אחר שכבר זכו לעבודת הלוייה וכפי שהיה קרח מטועני הארון, ומה הוא המשך הדברים לכן אתה וכל עדתך וגו'.

עוד יש לבאר מה דכתיב מקודם (שם ה) וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בוקר ויודע ה' את אשר לו וגו', ופירש רש"י עתה עת שכרות הוא לנו וכו', והוא היה מתכוין לדחותם שמא יחזרו בהם, והקשו בספ"ק מה היה בדעת משה רבנו ע"ה שיחזרו בהם ע"י שימתינו לבוקר.

החיוב להודות להשי"ת על כל עליה ומדרגה

כאשר משפיע השי"ת חסד על האדם יש לו להכיר בטובתו של מקום ולתת על כך שבח והודיה, ולהכיר בכך שכל החסדים והרחמים אינם בכוחו ובזכותו כלל אלא רק חסדים ורחמים מאת הבורא ית"ש, וע"י שמכיר ומודה להשי"ת על חסדו מוסיף השי"ת להשפיע לו טובות וחסדים, כן הדבר הזה כשזוכה האדם למדרגה בעבודתו, ללמוד תורה או לעשות איזה מצוה מהמצוות שציוונו בהם הבורא ית"ש, עליו להודות להשי"ת ולהכיר בכך שאין זה מכוחו כלל וכלל אלא כל נקודה ונקודה של דביקות - מתנת חיים היא שאינו ראוי וכדאי לה.

לכן כאשר הקב"ה בחר בשבט לוי להיות חלקו ונחלתו, וזכו לעבוד עבודת הקודש ולקדושה יתירה מכל ישראל, ובא קרח לבקש מעלה נוספת לזכות לקדושת הכהונה, ויאמר משה רבנו לקרח, כאשר מבקש הנך כהונה עצור והתבונן מקודם, הלא כבר זכית בהיותך לוי לדברים נשגבים כ"כ, האם נתת הודיה להשי"ת על כך?! הלא זכית להיות מטועני הארון, וקודם שהינך מבקש מעלה נוספת המתן ותן שבח והודיה להשי"ת על שהנך משבט לוי שנבחרו לעבוד עבודת הקודש במשא ובשיש, ובאם תכיר כראוי את המעלה שכבר זכית בה ותכיר בטובתו של מקום שנתן לך זאת, תזכה כבר ממילא לדרגות גבוהות יותר, אבל כל זמן שאינך מכיר די בטובה שהשפיע עליך השי"ת, א"כ הסיבה שאינך זוכה למעלה נוספת אינה מחמת שאהרן לקח מעלה זו, כי אין לפניו ית"ש שום מניעה להשפיע מדרגות נשגבות אף לאנשים הרבה אלא מחמת שאינך מכיר בטובה שכבר ניתנה לך.

זהו שאמר משה לקרח המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל וגו' ובקשתם גם כהונה, כי מדוע מבקש הינך כהונה קודם שהכרת כראוי בטובת הלוייה, לכן - על כרחך שטעם הדבר שאין אתם זוכים לעלות יותר הוא כי - אתה וכל עדתך הנועדים על ה' - אינכם מכירים ומודים דיו על טובותיו וחסדיו עמכם עד הנה, ולכן אינכם זוכים לקדושה ומעלה נוספת, ואהרן מה הוא כי תלינו עליו - לא מחמתו אינכם זוכים לקדושת הכהונה אלא מחמת שאינכם מכירים כראוי בטוב המדרגה שזכיתם לה עד הנה.

בוקר ויודע - בהתבוננות ראויה בקימת הבוקר

וכיון שראה משה שנחסר אצל קרח הכרת הטוב אמר לו שיש בידו עצה טובה עבורו, בוקר ויודע ה' וגו', עתה עת שכרות הוא ואין הדעת צלולה, ולכן אינך משיג כראוי האין יש להודות לה' על חסדיו, וא"כ עצתי לך היא שתלך לישון בלילה וכאשר קם יהודי בבוקר דעתו צלולה להכיר בחסדי ה' עמו, ופותח מיד ואומר מודה אני שהחזרת בי נשמת, הוא מודה על כל הטובות והחסדים, פוקח עוריים מלביש ערומים מתיר אסורים המכני מצעדי גבר, וכאשר תכיר בחסדי ה' ותיתן לו שבח והודיה על כל הטוב והחסד שעושה עמך בכל צעד, מסתמא תכיר ותיתן לו שבח והודיה אף על שזכית להיות משבט הלוייה.

אמנם לבסוף לא ישן קרח כל הלילה שהיה מהלך בדברי ליצנות כמבואר בדברי חז"ל, וממילא לא זכה להודאה זו אשר זוכים בבוקר, [אף שמהאר"י הק' איתא שאומרים ברכות השחר בבוקר אף אם אין ישינים בלילה, אפשר שקרח סבר כאותם פוסקים הסוברים שאין אומרים], ואמנם דאי איננו משיגים כלל מעשיו של קרח, אלא שאצל קרח היה זה חסרון דק מן הדק בהכרת הטוב לפי גודל מעלתו, ואנחנו יש לנו ללמוד מזה הנוגע לעבודתנו.

וזהו מה שאמר חז"ל אין אדם מת וחצי תאוותו בידו - יש לו מנה רוצה מאתים, יש להבין מה פגם יש בתשוקה

ליותר ממנו וכי צריך להישאר תמיד רק במנה שיש לו? ויש לפרש יש לו מנה - כאשר יש לאדם מנה מה עושה עתה, כי באמת צריך לתת שבח והודיה להשי"ת על המנה שיש לו ואינו ממילא יבואו המאתים אף ללא שיחשוב על כך, אבל באם יש לו מנה וכל מחשבתו היא רוצה מאתים - רק על המאתים שעדיין רוצה ואין לו, אזי הוא אכן חסרון גדול, כי מדוע אינו שמח ומודה על המנה, ובאם היתה מחשבתו לשמוח ולהודות להשי"ת על המנה, ממילא לא היה מת וחצי תאוותו בידו, כי היו המאתים באים אליו ולא היה נשאר בגדר רוצה מאתים.

מאורי אור

ענינים בפרשה באורם של המאורות הגדולים

ויקח קרח (טו, א)

פגם קרח - שהכיר במדרגתו הנשגבה

כתב הרה"ק ר' חיים חייקא מאמדור בספ"ק חיים וחסד [ר"ט]

מאד צריך לזהר שלא יקח ח"ו גדולה לעצמו כי בזה הוא נפסק מחי החיים, ואף הקדושה הוא מפסיק שאינה יכולה לעלות לשרשה, וזה שנאמר בקרח 'ויקח קרח' שנטל גדולה לעצמו וכתב (שם א) 'וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה' פרוש עם החיות הקדוש, מחמת הגאווה לא יכלה החיות הקדוש לחזור למעלה.

ומכ"כ מרן אדמו"ר האמצעי ז"ע איתא 'ויקח קרח' מהיכן לקח קרח את העוון לריב עם משה ואהרן על הגדולה, 'בן ציהר בן קהת בן לוי' - שראה שהוא יחסן גדול ובעל מעלה. עוד כתב רבינו ה'דברי שלום': שמעתי מא"א אבי מו"ר איש אלקים קדוש יאמר לו מו"ה ברוך מרדכי נ"ע, שפירש בדברי רש"י 'שלקח עצמו לצד אחד' - עצמו כמו עצם השמים לטוהר, זיין קלארקיט - הבהירות שלו בעבודה לקח רק לצד אחד, שהיה מרגיש שהוא טוהר וזך והיה לו גדלות מזה.

והרה"ק ר' שמחה בונים מפרשיסחא פירש בדברי רש"י 'ראה שלשלת גדולה עומדת ממנו וכו'. שקרח טעה בזה שראה שלשלת עומדת ממנו סבר שמעשיו הטובים ועבודתו יגרמו זאת ויוציאו השלשלת מכח אל הפועל לכן אמר 'אפשר הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני' - על ידי עבודתי 'ואני אדום' - אם לא אשתדל להיות מהעובדים הגדולים כמו כהן גדול אפשר בל' תמיהה שתעמוד הגדולה הזאת? 'ולא ראה יפה' ממשך רש"י, פי' שטעה בזה שהשלשלת אינה נתלית כלל בעבודתו רק שבניו עשו תשובה ועמדו מעצמן.

אור חיינו

פנינים טונים שנאמרו מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הרוצה שיחכים ידרים הרוצה שיעשיר יציץ.

מה יעשה מי שרוצה הן עושר והן חכמת התורה?! אם יפנה לצפון הרי יזכה לעושר בלבד ואם יפנה לדרום לחכמה בלבד ולשני הצדדים א"א לפנות בבת אחת. עצה יעץ כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע: הרוצה לזכות לשני הכתרים יבטל את עצמו במציאות כך שיוכל להיות פונה לשני הצדדים.

הקשה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. דדרכו של עולם שהרוצה לזכות לכתרה של תורה אינו רוצה בכסף וזהו וכו' לה, וכן להיפך, ומי הוא האיש שרוצה לזכות לשני הכתרים?!

וביאר דהנה הרוצה לזכות לפתיחת הלב בתורה לו ולזרעו אחריו עליו לעמול בתפילה ולבקש ממי שהחכמה שלו שיפתח ליבנו בתורתו ועל זה ישים כל מגמתו ותפילתו כל הימים. אמנם מאידך גיסא אמרו בגמ' (פסחים טו.) לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישיא בתו לתלמיד חכם, חז"י דבשביל לזכות לחתנין רבנן יש לו לאדם לצבור הון בביתו, ואף ע"ז יש להתחנן ולבקש מה' המוריש ומעשיר ועל מה יבקש, על בנין רבנן או על חתנין רבנן?

זה ביאור דברי מרן מוהר"א ז"ע כי הרוצה לזכות בין לבנין רבנן ובין לחתנין רבנן, יבטל את מציאות עצמו וכך יוכל לזכות לשני הצדדים.

(מתוך דב"ק בסעודת צפרא דשבתא שבת ש"ב)

אלה יעמדו ע"ה הברכה בהשתתפות בהפצת אור רבוה"ק

לעילוי נשמת הרה"ק ר' נחמן בר' יוסף מהורדיגא ז"ע הבה"ח אברהם יהושע זילבר הי"ו ב' תמוז תקפ"ד מבחיורי ישיבתנו הק' נודב על ידי יוצאי חלציו לזכות ר' אברהם אהרן בן גיטל לרגל אירוסיו בשעט"מ